

Een toekomstbestendig dorpshuis?!

voor en door bewoners van Neeritter

Februari 2020

Hoofdstuk 1.

1.1 Inleiding

Een leefbaar Neeritter is een dorp waar mensen graag wonen, verblijven, werken, ondernemen en mee (kunnen) doen aan activiteiten.

Neeritter is een fraai en levendig dorp. Het heeft relatief veel verenigingen, (bewoners)initiatieven en veel activiteiten. Echter het heeft, als enige kern in Leudal, geen gemeenschapshuis of centrale ontmoetingsplek waar door de verenigingen en bewoners uiting gegeven kan worden aan de vele sociaal-culturele activiteiten.

De voormalige gemeenschapszaal 't Törp / Itter Inn is al enige tijd gesloten. Een aantal verenigingen en organisaties heeft daardoor tijdelijk elders onderdak moeten zoeken. Andere verenigingen hebben voor wat betreft de huidige locatie een onduidelijk toekomstperspectief.

Dorpsoverleg Itter Laeftj heeft dit belangrijke thema voor het dorp en haar inwoners opgepakt en heeft als antwoord geformuleerd op de vraag 'Wat is er nodig voor nu en de toekomst om Neeritter levendig en leefbaar te houden?', een gemeenschapshuis of dorpshuis of sociaal-maatschappelijke ontmoetingsplek. Een dergelijke voorziening is onmisbaar voor deze en toekomstige generaties.

Het antwoord is snel gegeven, echter heden ten dage is het hebben en (onder)houden van een dergelijke voorziening geen eenvoudige opgave. Het bestaansrecht voor een gemeenschapshuis is niet zo vanzelfsprekend als 30, 20 of 10 jaar geleden. Allerlei sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen zijn van invloed op de leefbaarheid in dorpen en de draagkracht voor een gemeenschappelijke voorziening. Tegelijkertijd biedt deze (nieuwe) tijd wellicht kansen als we oud denken loslaten, de nieuwe inzichten verbinden en samen proberen om te zetten in een onderbouwd, toekomstbestendige voorziening voor en door de inwoners van Neeritter.

De vraag die we als dorpsoverleg al een tijd, en nu in dit rapport, centraal stellen luidt als volgt:

'Hoe ziet een toekomstbestendig dorpshuis / ontmoetingsplek er voor Neeritter uit?' Welke stappen en investeringen door wie zijn daarvoor nodig?

Dorpsoverleg Itter Laeftj heeft zich in 2018 ten doel gesteld dat er eerst een degelijke analyse gemaakt moet worden om inzicht te krijgen in die vraag.

Een dorps huis voor Neeritter moet niet eerst aangewezen of opgericht worden, maar de vraag van de verenigingen en actuele sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen zijn bepalend hoe een toekomstbestendig dorps huis er uit gaat zien.

Citaat van een inwoner:

“Ik denk dat we in Itter niet zoals eerder een grote zaal moeten hebben maar een accommodatie moeten zien te creëren met meerdere (flexibel in te delen) ruimtes, passend bij de vraag van alle Itterse verenigingen en initiatieven en alle georganiseerde activiteiten; Een dorps huis dat door samen te doen kan laten zien dat Itter Laeftj.”

1.2 Inhoud

Dit rapport bevat de analyse en geeft een doorkijk naar de vervolgstappen.

Dorpsoverleg Itter Laeftj heeft hierbij bewoners, besturen van verenigingen, initiatiefnemers van activiteiten betrokken. Een aantal keren in 2018 en 2019 is er ambtelijk en bestuurlijk overleg geweest met de gemeente Leudal. Verder is er oriënterend over de aanpak gesproken met een adviseur van de Vereniging Kleine Kernen Limburg.

De analyse is voor het grootste deel van onderop tot stand gekomen. Er is gesproken met bestuursleden van verenigingen en initiatieven en bewoners. Tijdens een brede dorpsbijeenkomst op 8 juli 2019 zijn bevindingen teruggekoppeld.

Verder heeft de gemeente Leudal aan Bureau Negen de opdracht gegeven om het accommodatiebeleid voor de gemeente Leudal te formuleren. Ook met de adviseur van Negen heeft Itter Laeftj de aanpak besproken. De uitgangspunten van het voorgestelde accommodatiebeleid passen bij de lijn van Neeritter om te komen tot een toekomstbestendig dorps huis. In hoofdstuk 6 van dit rapport worden kort de uitgangspunten benoemd.

Met de aanbidding van dit rapport aan de gemeente Leudal is de zogenoemde initiatieffase afgerond en wordt gestart met de fase van het onderzoeken van de haalbaarheid. De gemeente heeft hierin heel nadrukkelijk een faciliterende en ondersteunende rol. In hoofdstuk 6 wordt hiertoe een concreet voorstel gedaan.

De hoofdstukken 2 tot en met 6 gaan achtereenvolgens in op:

- Trends, ontwikkelingen;
- Een sterkte-zwakte-analyse met kansen en bedreigingen voor de gemeenschap Neeritter;
- Een overzicht van de diverse (bestaande) accommodaties in Neeritter;

- Inzicht in de (huidige en toekomstige) aard van de activiteiten van verenigingen en organisaties en vraag naar ruimte(gebruik);
- Het nieuwe accommodatiebeleid van de gemeente Leudal, het toekomstbeeld en de ontwikkelopgaven voor Neeritter;
- Deze rapportage wordt afgesloten met de vraag aan de gemeente Leudal om de vervolgfase te kunnen starten door aan de gemeente Leudal de financiële middelen te vragen om samen met een bouwkundig specialist / architect een haalbaarheidsonderzoek te (laten) verrichten voor een toekomstbestendig dorpshuis.

Hoofdstuk 2 Trends en ontwikkelingen

2.1 Sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen

In de inleiding is al aangegeven dat sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen van invloed zijn op de leefbaarheid van (kleine) kernen en het hebben en kunnen (onder)houden van een gemeenschapsvoorziening. We zijn wellicht niet volledig maar noemen hier de belangrijkste ontwikkelingen waarmee we in het onderbouwen van de visie op een toekomstbestendig dorpshuis voor Neeritter rekening moeten houden. De trends en ontwikkelingen vragen ook in een kleine kern als Neeritter om ‘anders’ naar ontmoetingsplekken en gebruik van ruimte en accommodaties te kijken.

Demografische en economische trends en ontwikkelingen:

De bevolking verandert van samenstelling, het aantal ouderen neemt sterkt toe en het aantal jongeren daalt. De bevolking is meer cultureel divers. Er wonen nieuwe burgers uit diverse landen in Nederland, Leudal, maar ook in Neeritter.

De huishoudens worden kleiner. Het aantal eenpersoonshuishoudens neemt sterk toe en het aantal kinderen neemt af.

Er is sprake van afname van bevolking op het platteland (krimp).

De arbeidsmarkt is aan het veranderen. Naast het meer flexibel werken hebben we te maken met een toenemende instroom van arbeidsmigranten uit Midden- en Oost Europa. Sommige banen worden overbodig door technologische ontwikkelingen (robotisering) en er worden andere vaardigheden van werknemers gevraagd.

Er is sprake van een afname van inkomen en vermogen. Het aantal huishoudens dat in armoede leeft is toegenomen. De kans op armoede is het hoogst bij eenoudergezinnen, alleenstaanden tot 65+, lager opgeleide hoofdkostwinners, niet-westerse huishoudens en bijstandontvangers.

Voorzieningen als zorg, scholen, bibliotheken etc. worden meer gecentraliseerd en het winkellandschap verandert door o.a. het online winkelen in een rap tempo. Winkels in kleine kernen zijn veelal verdwenen en te vinden in de steden en kernen met een regionale functie.

Sociaal-maatschappelijke trends en ontwikkelingen:

Zorg en ondersteuning zullen steeds vaker dichtbij of aan huis verleend worden. Ouderen blijven langer thuis wonen i.p.v. naar een verpleeghuis/ bejaardenhuis te gaan, waardoor juist ook de zwaardere zorg aan huis stijgt.

De individualisering maakt een beweging zichtbaar dat mensen niet meer afhankelijk zijn van een standaard aanbod aan voorzieningen in de directe leefomgeving. Maar zij kiezen zelf welke invulling zij wensen als het gaat om wonen, welzijn, onderwijs, cultuur en zorg.

Door een toenemende digitalisering, internetgebruik en social media weten burgers zich op een andere, dan de fysieke ontmoeting, te vinden op online platforms en nieuwe communities.

In de hedendaagse maatschappij is vereenzaming een actueel thema. Daarbij gaat het niet specifiek over ouderen, maar is dit iets dat ook jongeren en eigenlijk alle generaties kan treffen.

Bij het behouden en bevorderen van een veilige en prettige leefomgeving is ondermijnende criminaliteit een complex probleem dat grotendeels onzichtbaar is. De overheid werkt samen met politie en andere partners om dit probleem aan te pakken. De hulp van burgers, via het signaleren van opvallende zaken uit hun omgeving, is hierbij belangrijk.

Politieke trends en ontwikkelingen

Minder overheid, meer burger. De relatie tussen de burger en de overheid verandert, waarbij de burgers steeds meer initiatief nemen. Hierbij neemt de overheid steeds meer een faciliterende positie in. Vanuit een versoering van collectieve voorzieningen wordt ook vanuit de politiek meer beroep gedaan op de eigen kracht van burgers om meer ondersteuning binnen het eigen netwerk (familie, buurt en mantelzorgers) te zoeken.

De uitgaven van de overheid stijgen door o.a. de vergrijzing en de daarmee gepaard gaande stijging van de zorgkosten. Gemeenten hebben meer taken vanuit het Rijk gekregen die zij op lokaal niveau moeten uitvoeren en vormgeven. Zorg en ondersteuning wordt vaker dichtbij of aan huis verleend. De zorgvraag verandert door de toenemende levensverwachting, innovatie in de zorg en de vergrijzing. Mensen willen zo lang mogelijk thuis wonen. Dat vergroot de vraag naar laagdrempelige ontmoetingsplekken dichtbij huis.

Technologische en ecologische trends en ontwikkelingen

Door technologische ondersteunende voorzieningen thuis worden ouderen en hulpbehoevenden in staat gesteld om langer zelfstandig en veilig te kunnen wonen.

Er is sprake van een verduurzaming van de leefomgeving. Er is een toenemend bewustzijn op het gebied van duurzaamheid en aandacht voor de kwaliteit van de leefomgeving. Een prettige groene, veilige en leefbare woonomgeving ondersteunt betrokkenheid en sociale cohesie in de buurt. Wanneer de leefomgeving een prettige verblijfplaats is, stimuleert dit spontane ontmoetingen tussen buurtbewoners die noodzakelijk zijn om sociale cohesie te creëren. Ook ondersteunt het de zelfredzaamheid van ouderen wanneer zij zich veilig voelen op straat en in hun buurt.

Hoofdstuk 3 gemeenschap Neeritter: sterk, zwak, kans, bedreiging

3.1 Sterkte-zwakte analyse, kansen en bedreigingen

Neeritter is een fraai en levendig dorp, stellen we in de inleiding. Daar zijn inwoners en het dorpsoverleg ook trots op. Het bestuur van Dorpsoverleg Itter Laeftj kan een heleboel sterke punten en kansen noemen die Neeritter, de bewoners en de verenigingen zouden moeten vasthouden. In alle realiteit zullen we ook rekening moeten houden met zwakke punten en bedreigingen.

Sterk	Zwak
• Uitstraling van de kern (veel monumenten) • Veel verenigingen, organisaties, (bewoners)initiatieven • Levendigheid • Culturele activiteiten en evenementen • Jong en oud op het podium • Activiteiten bewijzen dat mensen graag helpen en handen uit de mouwen steken • Neeritters DNA: Gevoel van samen sterk (in een nood- / crisissituatie) • Groot saamhorigheidsgevoel (buurten, verenigingen, carnaval, cultuurweek, belevingstocht) • Bereidheid tot samenwerking • Binding jongeren (carnaval, voetbal) • Oriëntatie op Neeritter door de jeugd	• Verenigingen: nog veel ieder voor zich, terwijl organisatorische zaken als bijv. huisvesting ook samen opgepakt kan worden • Onduidelijke / geen visie vanuit gemeente • Verdeeldheid • Stilstand woningbouw • Voor een klein dorp relatief veel kleinschalige voorzieningen / ontmoetingsplaatsen • Achterstallig onderhoud van gebouwen • Reguliere afstemming met de gemeente. We missen een overheid die meedenkt, faciliteert. Wie is ons (ambtelijk) aanspreekpunt? • In het geval van zaal 't Törp / Itter Inn de afhankelijkheid van een investeerder, beheerder en bereidheid tot samenwerking
Kans	Bedreiging
• Sterkere verbinding jong en oud • Oog hebben voor flexibele verbanden • Verdere samenwerking tussen verenigingen / organisaties: samen ondernemen • Sociaal-maatschappelijk: nadere kennismaking met elkaar, omzien naar elkaar, hulp voor elkaar • Samenwerking opzoeken met omgeving (kernen om ons heen zowel NL als B) • Samenwerking opzoeken met organisaties als Vereniging Kleine Kernen Limburg (VKKL) • Stelling gemeente Leudal: ieder kern een eigen ontmoetingsplek o.b.v. een goed onderbouwd plan • Toekomstig accommodatiebeleid gemeente Leudal	• Vaste (verenigings)structuren zijn niet (meer) vanzelfsprekend • Bezuinigingen op accommodaties, subsidies etc. vragen om extra inspanningen door verenigingen • Verplaatsing van maatschappelijke voorzieningen naar elders • Krachtige initiatieven om ons heen • Afwachtende houding • Stilstand is achteruitgang

3.2 Lessen en leerpunten uit het recente verleden

Naast sterke, zwakke punten en kansen en bedreigingen is het belangrijk om leerpunten te benoemen die we als dorp, verenigingen en bewoners de laatste jaren hebben ondervonden.

De afgelopen jaren hebben we geleden en geleerd van een onzekere situatie rondom zaal 't Törp / Itter Inn. In een tijd dat er geen beheerder was hebben verenigingen zelf het beheer gedaan. Toen in 2015 er zich een exploitant / beheerder aandiende is er door Itter Laeftj geprobeerd verbinding te

maken voor nieuwe activiteiten om daarmee de bezettingsgraad te bevorderen. Echter dit heeft niet geleid tot een toekomstbestendigheid. Gebleken is ook dat continuïteit als het gaat om een voorziening voor verenigingen en bewoners niet geborgd is bij private partijen met andere individuele belangen.

Tradities zoals het hebben van 'een zaal' in ons dorp worden verbroken. Afscheid nemen van het vertrouwde is moeilijk. Tegelijkertijd worden nu allerlei verenigingen gedwongen met noodoplossingen te werken.

Activiteiten die in Neeritter georganiseerd worden hebben bewezen dat inwoners graag helpen.

Neeritter wil als levendig dorp een oplossing met een langjarige garantie omdat de sociale cohesie zo langzamerhand wel onder druk komt te staan. Verenigingen moeten van alles uit de kast halen om zich aan te passen aan een onzekere situatie en wijken voor bepaalde activiteiten uit naar omliggende kernen.

In het volgende hoofdstuk staat een overzicht van de verschillende accommodaties en de huisvesting of thuisbasis van verenigingen.

Hoofdstuk 4 Accommodaties

4.1 Diversiteit accommodaties

Neeritter kent veel verenigingen, organisaties en initiatieven, maar het kent ook relatief veel verschillende accommodaties waar de activiteiten van de verenigingen, organisaties plaatsvinden.

In onderstaand overzicht en kaartje staan de diverse accommodaties, verspreid over Neeritter.

Bron: Negen, Voorstel Accommodatiebeleid gemeente Leudal, september 2019

De accommodaties in Neeritter zijn accommodaties:

- Die gemeentelijk eigendom zijn
- Die privaat-eigendom zijn
- Die eigendom zijn van partijen als de woningbouwcorporatie en het bisdom
- Die structureel verhuurd / gehuurd (kunnen) worden
- Die incidenteel verhuurd / gehuurd (kunnen) worden
- Die een commerciële exploitatie kennen
- Die in eigen beheer geëxploiteerd worden door de betreffende vereniging / organisatie
- Waarbij de vereniging(en) subsidie ontvangen voor de huurkosten

4.2 Verenigingen en hun (tijdelijke) huisvesting

Naam vereniging	Naam huisvesting / accommodatie	Eigendom gemeente, vereniging, privaat of anders	Structureel huur / verhuur	Incidentele huur / verhuur	Commerciële of eigen beheer exploitatie	Subsidie (voor huurkosten, leden)
Schutterij Sint Lambertus	Sjöttheukske	vereniging		ja	beiden	ja
Harmonie Sint Lucia	Basisschool Sint Lambertus	gemeente	ja		n.v.t.	ja
Zangvereniging de Grenszangers	Basisschool Sint Lambertus + Sint Lambertuskerk	Gemeente + Bisdom	ja		n.v.t.	ja
Luciakwartet	Basisschool Sint Lambertus	gemeente	ja		n.v.t.	
Orgelcomité	Sint Lambertuskerk	Bisdom		ja	n.v.t.	
Buurtvereniging De Heivink				ja		
Buurtvereniging De Wal				ja		
Buurtvereniging Den Hook				ja		
Buurtvereniging De Kern				ja		
Dorpsoverleg Itter Laeftj	Basisschool Sint Lambertus	gemeente	ja			ja
Voetbalvereniging Veritas	Sportvelden en kantine Breierein	gemeente	ja	ja	beiden	ja
Damesgymclub Neeritter	Gymzaal	gemeente	ja			
Dance Vision	Gymzaal	gemeente	ja			
Tour en WielerClub (TWC) Neeritter				ja		
Wandelclub de Grensstappers				ja		
Adukid Yoga	Gymzaal	gemeente	ja			
Carnavalsvereniging De Walvaegers				ja		
Bonte Avond Comité (BAC)				ja		
Jeugd Bonte Middag Comité (JBM)	Basisschool Sint Lambertus			ja		
Boerenbruiloftcomité				ja		
Cultuurweek Neeritter				ja		

Jong Nederland Neeritter	't Zolderke, Driessensstraat 29	gemeente	ja	ja		ja
Sint Nicolaascomité	Basisschool Sint Lambertus			ja		ja
Seniorenvereniging Neeritter	Schepenhof	Woningbouwcorporatie / stichting		ja		
Stichting de Zonnebloem Neeritter				ja		
Heemkundevereniging	Heemkamer, Driessensstraat 29	gemeente	ja			
Comité Monumenten Neeritter				ja		
Belaef ut in Itter (belevingstochten)				ja		
Stichting Edumare				ja		
Parochiebestuur Sint Lambertus	Basisschool Sint Lambertus	gemeente	ja			
Stichting de Paeperbus	Sint Lambertuskerk	Bisdom		ja		
Processiecomité						
EvenementenComité Driessensstraat (ECD)						
Comité 't Itterke				ja		
Filmhuis						
Bibliotheek						
Workshops / ateliers						
Koffie-inloop						

In het bovenstaand overzicht is de 'vaste' huisvesting / accommodatie van verenigingen en organisaties benoemd. Een aantal verenigingen heeft een structurele ruimtevraag en onderkomen gezocht in de basisschool. Organisaties als buurtverenigingen en bewonersinitiatieven kennen geen vast onderkomen. Veelal wordt bij iemand thuis vergaderd en vinden activiteiten wisselend in een / op locatie binnen / buiten Neeritter plaats. Het kan hier dus gaan om incidenteel gebruik van accommodaties als 't Sjötteheukske, de Basisschool, de Sint Lambertuskerk. De incidentele ruimtevraag is een belangrijke aanvullende vraag voor het ruimtegebruik in een toekomstig dorpshuis. Ook (nieuwe) bewonersinitiatieven zoals een filmhuis, bibliotheek, organisatie van workshops / ateliers en de koffie-inloop bieden kansen voor een dorpshuis, ontmoeting en verbinding van bewoners en allerlei vrijwilligersorganisaties. Tot slot maakt een aantal verenigingen / organisaties gebruik van private accommodaties (zaaltje, café's) voor hun activiteiten. De toekomst van deze accommodaties is onzeker te noemen en dat betekent dat ook deze initiatieven de komst van een dorpshuis toejuichen.

Hoofdstuk 5 Ruimtebehoefte

5.1 Methodiek

In de onderbouwing van de visie om te komen tot een toekomstbestendig dorpshuis is het belangrijk om te weten aan welke type ruimte(s) de verenigingen, organisaties en (bewoners)initiatieven behoefte hebben als het gaat om het ontplooiën van hun activiteiten. Daarom is Dorpsoverleg Itter Laeftj in februari 2019 gestart met gesprekken met bestuursleden en vertegenwoordigers van verenigingen en initiatiefnemers van activiteiten in ons dorp.

Itter Laeftj heeft een vragenlijst ontwikkeld en heeft deze in persoonlijke gesprekken voorgelegd aan de betreffende vereniging / organisatie. De vragenlijst is opgenomen in bijlage I.

De vragen gingen over:

- basisgegevens van de vereniging / organisatie zoals namen bestuursleden, jaar van oprichting, aantal leden en de ontwikkeling
- de aard van de activiteiten (denk daarbij aan repetitie, uitvoering, vergadering, feest, binnen-/buitensport, receptie, expositie, studie/cursus/voorlichting, koffiemoment, opslag materialen en overig)
- de status en het toekomstperspectief van de huidige locatie
- samenwerking met anderen
- contact (bijv. v.w.b. subsidie) met de gemeente Leudal
- doorkijk naar de toekomst waarbij gevraagd werd waar het betreffend bestuurslid waarde aan hecht als het gaat om een toekomstbestendig dorpshuis en wat de vereniging / organisatie kan toevoegen. Diezelfde vragen zijn ook gesteld vanuit het perspectief als bewoner.
- De vragenlijst wordt afgesloten met vragen wat men vindt van de aanpak door Itter Laeftj van dit vraagstuk en welke zaken men nog aan Dorpsoverleg Itter Laeftj wil meegeven.

5.2 Gesprekken, resultaten en terugkoppeling

Er is gesproken met 37 verenigingen, organisaties, initiatieven. De gesprekken hebben veel kwalitatieve informatie opgeleverd. Ook hebben de gesprekken informatie over de waarde van een toekomstig dorpshuis opgeleverd. Het dorpsoverleg bedankt de bestuursleden en bewoners voor de prettige en open gesprekken.

Dorpsbijeenkomst 8 juli 2019

Op 8 juli 2019 zijn de resultaten van de inventarisatie teruggekoppeld in een dorpsbrede bijeenkomst. In die presentatie is de metafoor van 'de Familie Itter wil onderdak' gebruikt. Deze stellen we ook in dit rapport centraal omdat familie een geheel / een structuur is waarin iedereen een plek heeft, iets voor elkaar betekent en de diverse familieleden betekenis kunnen geven, naar elkaar omzien of voor elkaar zorgen. Een familie is een groep mensen die verwantschap kennen.

Kennen jullie de familie 'Itter'?

De familie Itter is een geheel aan initiatieven, verenigingen, clubs, initiatieven van bewoners.

Het is een drukke familie, waar heel wat geregeld en georganiseerd wordt.

De familie is divers: jonge kinderen, tieners, volwassenen, senioren. Het is een sociale familie: familieleden helpen andere familieleden die ondersteuning / hulp kunnen gebruiken. Het is een familie die muziek maakt, die zingt, die voetbalt, die fietst, die feest, die fit wil blijven door aan yoga, damesgym of dans te doen, of te wandelen, die zich inzet voor de buurt(en), die zich inzet voor de kerk, die vergadert, maar vooral plezier wil maken en elkaar ontmoet tijdens allerlei activiteiten en festiviteiten.

Enkele cijfers

- De familie Itter heeft 1.265 inwoners, 535 huishoudens (waarvan 155 eenpersoonshuishoudens)
- 82,4% van de inwoners is autochtoon, 17,6 % van de inwoners is allochtoon (15,5% westers, 2,1% niet-westers)
- Er zijn ongeveer evenveel mannen als vrouwen.

De familie heeft de volgende: Leeftijdsopbouw

0-15 jaar → 14,1%

15-25 jaar → 11,8%

25-45 jaar → 21%

45-65 jaar → 33,6%

>65 jaar → 18,7%

Dit zijn enkele getallen over de familie. Een trend die we ook zien in andere kleine kernen is dat de familie Itter, een vergrijzende familie is. 52,3% is ouder dan 45 jaar.

Hoe woont deze familie?

Deze familie is nu opgesplitst, familieleden hebben een eigen honk, familieleden wonen tijdelijk ergens, sommigen zitten tussen de verhuisdozen, anderen hebben een huis met een onzekere toekomst. De familie is opgesplitst en wil een onderdak om allemaal samen te wonen voor de komende 30 jaar.

Ze willen samen wonen omdat ze er van overtuigd zijn, dat ze dan samen kunnen werken, de talenten van iedereen benut kunnen worden, het samen betalen gunstiger is en het vooral gezelliger is als er op meer momenten van dag mensen thuis zijn. Mensen kunnen samen koffie drinken een kaartje leggen, film kijken en samen eten. Samen betekent ook dat familieleden die ondersteuning, in welke vorm dan ook, nodig hebben mee kunnen doen. Er kan deelgenomen worden aan yoga, bewegen voor ouderen, etc. 's Avonds maken ze samen muziek of zingen ze een lied. In het weekend willen de familieleden die buurtgericht werken een gezellige activiteit organiseren. De wandelclub start de wandelingen. Een paar keer per jaar vieren we samen feest, Carnaval / sinterklaas / Belevingstocht etc.

Door het samen te doen zijn er kansen.

De wens is dus om herenigd te worden. En een ontwerp voor een huis / onderdak te krijgen dat voldoet aan deze wens en samen afspraken te gaan maken voor het beheer en de verdere uitvoering.

Hoe moet zo'n huis er uitzien? En de rol van Dorpsoverleg Itter Laeftj

Dorpsoverleg Itter Laeftj heeft alle verenigingen, organisaties en bewoners / familiegeledingen die een initiatief hebben uitgenodigd voor een gesprek, om te vragen welke ruimte heb je nodig voor jouw activiteiten of jouw bezigheden?

Om een antwoord te krijgen op 1 centrale vraag:

“Hoe ziet een toekomstbestendig dorpshuis door en voor inwoners van Neeritter er uit? Welke stappen en investeringen door wie zijn daarvoor nodig?”

Toekomstbestendig is: Duurzaam, gedragen, haalbaar en betaalbaar

Belangrijk om te vermelden is dat Dorpsoverleg Itter Laeftj deze gesprekken heeft gevoerd vanuit een neutrale houding. Het vertrekpunt is niet een specifieke locatie of accommodatie geweest.

De resultaten

De familie....

We hebben met heel wat geledingen uit de familie Itter gesproken, met:

- 37 verenigingen en bewonersinitiatieven
- 3 grotere muziekverenigingen (schutterij, gemengd koor de Grenszangers en Harmonie Sint Lucia)
- 2 kleinere verenigingen ter muziekstimulering (orgelcomité, luciakwartet)

- 4 buurtverenigingen en 1 dorpsoverleg
- 6 verenigingen m.b.t. sport, bewegen (Voetbalvereniging Veritas, Damesgymclub, Dance Vision, TWC Neeritter, Wandelclub de Grensstappers, Adukid Yoga)
- 5 verenigingen m.b.t. cultuur (o.a. carnavalsactiviteiten: de Walvaegers, BAC, JBM, Boerenbruiloftcomité, cultuurweek)
- 2 verenigingen / initiatieven voor kinderen (Jong Nederland Neeritter, Sint Nicolaascomité)
- 2 verenigingen voor ouderen (Seniorenvereniging Neeritter, Stichting de Zonnebloem Neeritter)
- 4 verenigingen m.b.t. cultuur-historie (o.a. heemkundevereniging, monumentenwerkgroep, belevingstocht, stichting Edumare)
- 3 initiatieven m.b.t. Sint Lambertuskerk (parochiebestuur, Stichting de Paeperbus, processiecomité)
- 1 evenementencomité (Stichting EvenementenComité Driessensstraat (ECD))
- 5 bewonersinitiatieven: 't Itterke, Filmhuis, Bibliotheek, Ateliers/workshops, koffie-inloop

Al deze familieleden hebben in wisselende samenstelling een zeer diverse behoefte aan ruimte voor hun activiteiten.

Het bruist van de initiatieven. Er zijn 165 familieleden actief in de besturen. Er zijn meer dan 1.000 familieleden lid of betrokken bij initiatieven. Deze actieve familieleden betekenen iets voor de deelnemers / bewoners. Zij dragen flink hun steentje bij aan de levendigheid van Neeritter. Andersom geldt natuurlijk: zonder publiek geen activiteit of feest.

5.3 De vraag naar ruimte

Als we kijken naar de vraag naar ruimte dan komt het volgende beeld naar voren:

Er is een behoefte aan diverse ruimtes wekelijks (structureel), maar ook incidenteel.

Bij nagenoeg alle initiatieven gaat het om overleg / (bestuurs)vergaderingen. Daar ligt een grote vraag. Een vraag die zich vertaalt in een aantal kleinere flexibele vergaderruimtes.

Er is veel behoefte aan opslag. Spullen liggen her en der door en buiten Neeritter opgeslagen. In m3 is dat heel veel.

Er zijn geledingen binnen de familie, zoals het parochiebestuur, de heemkundevereniging, die initiatiefnemers van ateliers, van bewegen en van activiteiten voor kinderen die een vast ingerichte ruimte nodig hebben. Het gaat om 4 ruimtes met een vaste inrichting

Uit de vraaggesprekken komt duidelijk naar voren dat we voor optredens en publiek een podium met alle hedendaagse presentatietechnieken en goede akoestiek nodig hebben.

Er is een structurele vraag naar voren gekomen van de Harmonie, het zangkoor, de Bonte Avond, de Jeugd Bonte Middag, De Seniorenvereniging, het Sint Nicolaascomité en Dance Vision voor een podium voor 15 dagdelen per jaar.

De publieksruimte die daarbij gevraagd wordt varieert tussen de 100 en 150 plaatsen.

Incidenteel kan hier vanuit de activiteiten van Belaef uit in Itter, de buurtverenigingen, schutterij en Veritas een vraag bij komen.

Er is vraag naar een algemene ruimte waar leden van de familie binnen kunnen lopen. Waar een expositie gehouden kan worden, waar een boek geleend kan worden, waar een kaartje kan worden gelegd, waar het vertrek van wandelingen georganiseerd kan worden en waar eenvoudig weg inloop mogelijk is voor een praatje en een kopje koffie.

In het algemeen hebben de vraaggesprekken opgeleverd (en misschien is dat wel een open deur) dat een dorps huis fysiek goed toegankelijk is (scootmobiel, rolstoelvriendelijk etc. voor mindervaliden) hygiënische facilitaire ruimtes kent zoals een keuken (eten en drinken), een drankvoorziening, toiletten en een kleedkamer.

Een voorziening die laagdrempelig is, beheersbaar qua kosten, in eigen beheer te runnen is. Het eigen beheer komt uit de vraaggesprekken met o.a. buurtverenigingen, Jong Nederland, bewonersinitiatieven. Daarentegen hoorden wij van de grotere verenigingen hoeveel acties zij in een jaar moeten ontplooiën om de vereniging draaiende te houden. Het in eigen beheer (op vrijwillige basis) runnen van een dorps huis biedt kansen voor verenigingen als het gaat om de betaalbaarheid.

Samenwerking van het dorps huis met de monumentale Sint Lambertuskerk.

Door alle deelnemers aan de gesprekken werd een grote waarde toegekend aan een dorps huis. Maar tegelijkertijd werd ons meegegeven dat als we niet (meer) samen doen dat de basis voor slechts enkele verenigingen / organisaties veel te smal is.

Door het allemaal samen te doen kunnen we waarde toevoegen voor kinderen, voor ouderen, voor cultuuruitingen, ontmoeting en kunnen kosten gedeeld worden.

In de gesprekken hebben we meegenomen dat we in een andere tijd leven, dan 25 jaar geleden. De tijd van 'consumeren' is voorbij. Het gaat nu om samen de handen uit de mouwen te steken.

Zelf als familie en familielid moet je actief zijn om het huis samen in stand te houden Niet zoals 25 jaar geleden de gemeente of pandeigenaar daarvoor op moest draaien. Bovendien zorgt samen klussen en organiseren voor verbinding en gedeelde verantwoordelijkheid.

Hoofdstuk 6 Een Toekomstbestendig dorpshuis

Alvorens wordt ingegaan op de vervolgstap om te komen tot een toekomstbestendig dorpshuis wordt eerst ingegaan op het accommodatiebeleid van de gemeente Leudal en specifiek het toekomstbeeld en de ontwikkelopgaven voor Neeritter.

Het accommodatiebeleid is belangrijk nieuw beleid en biedt kansen voor de ontwikkelopgave van Neeritter: het realiseren van een toekomstbestendig dorpshuis.

6.1 Accommodatiebeleid gemeente Leudal

Algemeen

In 2019 heeft het adviesbureau Negen in opdracht van de gemeente Leudal het accommodatiebeleid opgesteld. Tijdens dorpsbijeenkomsten in de diverse kernen van Leudal is de huidige en gewenste situatie besproken en is input opgehaald, die van belang is voor het accommodatiebeleid.

In het voorgestelde accommodatiebeleid vormen voorzieningen en accommodaties geen doel op zich, maar zijn ze een middel om de leefbaarheid in de gemeente in stand te houden en waar nodig te versterken. Er wordt niet meer gedacht in termen van gebouwen, maar in termen van functies en activiteiten. Deze functies zijn ontmoeten, leren, sporten, cultuur, wonen, recreëren / ontspannen en (ver)zorgen. In de gemeente Leudal staan deze functies centraal en kijken we hier integraal naar.

Een van de belangrijkste functies is ontmoeten. Elkaar ontmoeten is essentieel voor het leggen van verbindingen tussen diverse (groepen van) inwoners, verenigingen en vrijwilligers. Daarnaast zorgt dit voor het versterken van de gemeenschapszin en levendigheid. Ontmoetingsplekken moeten zijn afgestemd op de veranderende samenstelling en behoefte van de inwoners. Zeker met het oog op de toenemende vergrijzing neemt de behoefte aan laagdrempelige ontmoetingsactiviteiten toe. Een ontmoetingsfunctie in ieder dorp is een bindende factor voor sociale cohesie en leefbaarheid.

Toekomstbeeld Neeritter en de ontwikkelopgaven: toekomstbestendig dorpshuis

Toekomstbeeld

Neeritter is een historische en culturele kern met een rijk verenigingsleven. De grootste uitdaging voor Neeritter is om een toekomstbestendig dorpshuis te krijgen. Er ontbreekt nu een dorpshuis, waardoor activiteiten versnipperd door het dorp plaatsvinden. Hier moet op korte termijn verandering in komen.

Ontwikkelopgave

* Neeritter is het enige dorp in Leudal zonder dorpshuis. De behoefte aan een toekomstbestendig dorpshuis in Neeritter is groot. Begin 2019 haalde Dorpsoverleg Itter Laeftj de behoefte en vraag

naar ruimte door verenigingen, organisaties en bewonersinitiatieven op. In juli 2019 koppelde Itter Laeftj de opbrengst terug. Om te komen tot een toekomstbestendig dorpshuis dient er op basis van de analyse en ruimtebehoefte een haalbaarheidsonderzoek voor een toekomstbestendig dorpshuis te worden gestart.

Er wordt gekeken naar drie mogelijkheden:

1. Locatie Zaal 't Törp
2. Locatie Basisschool Sint Lambertus
3. Aanbouwlocatie op een nader te bepalen locatie

Met het toekomstbestendig dorpshuis wil Neeritter versnippering van activiteiten voorkomen. Het is daarom van belang om ook Jong Nederland, jeugdactiviteiten en de activiteiten voor senioren in Schepenhof te betrekken bij de uitwerking van het toekomstbestendig dorpshuis. Er dient ook rekening gehouden te worden met de opslagruimte die verenigingen nodig hebben.

*Op termijn afstoten van de gymzaal in Neeritter

Voorgesteld wordt om de gymzaal in Neeritter op termijn af te stoten en te slopen. Dit betekent dat de huidige activiteiten elders ondergebracht moeten worden. Voor een aantal activiteiten geldt dat deze kunnen worden opgenomen in het toekomstige dorpshuis. De termijn waarop de gymzaal afgestoten kan worden is afhankelijk van de realisatie van de fusieschool voor Leudal-West. De inschatting is dat dit in 2022 zal zijn.

6.2 De centrale vraag en de vervolgstap om te komen tot een toekomstbestendig dorpshuis

De vraag die het Dorpsoverleg Itter Laeftj in dit rapport centraal stelt:

'Hoe ziet een toekomstbestendig dorpshuis / ontmoetingsplek er voor Neeritter uit?' Welke stappen en investeringen door wie zijn daarvoor nodig?

kan (in deze fase) beantwoord worden:

- met uitgangspunten die opgehaald zijn uit de inventarisatie van de ruimtevraag van verenigingen en initiatieven;
- met rekenschap van de in hoofdstuk 2 genoemde trends en ontwikkelingen;
- met rekenschap van de in hoofdstuk 3 benoemde sterke punten en kansen, maar ook de zwakke punten, bedreigingen en de geleerde lessen uit het recente verleden;
- verenigingen en bewoners zich zeer bewust zijn van het feit dat het alleen haalbaar is als alle * verenigingen meedoen (*= structureel én ook incidenteel voor verenigingen die een eigen huisvesting hebben en niet meeverhuizen naar het dorpshuis);
- met de vervolgopdracht dat er een haalbaarheidsonderzoek opgestart moet worden naar 3 locaties / accommodaties in Neeritter waar de toekomstbestendige ontmoetingsplek met haar eisen en uitgangspunten, reëel, haalbaar, betaalbaar voor de komende 30 jaar gerealiseerd kan worden;
- met als kader het nieuwe accommodatiebeleid van de gemeente Leudal;
- met het gegeven dat het beheers- en financieringsmodel nog nader verkend en onderzocht moet worden.

Het toekomstbestendig dorpshuis voor Neeritter is een voorziening die:

- 4 kleinere ruimtes (ieder 40-60m²) kent met een vaste inrichting
- 2-tal ruimtes kent (25-40 m²) die algemeen ingericht zijn en flexibel en gelijktijdig gebruikt kunnen worden voor overleggen, vergaderingen.
- Eén ontmoetingsruimte voor vrije inloop, vertrekpunt voor bijv. wandelingen, waar expositie mogelijk is en ruimte is voor een dorpsbibliotheek
- Een podium met geluid, techniek, goede akoestiek voor uitvoeringen van harmonie, schutterij, zangkoor, dansgroep, bonte avond etc.
- Een ruimte waar 100-150 zitplaatsen gecreëerd kunnen worden voor culturele voorstellingen en bonte avonden. Dit tevens een ruimte is die ook voor bijv. 50-60 mensen geschikt te maken is.
- Een keuken
- Een drankvoorziening
- Toiletruimtes
- Betaalbaar is
- Voor en door de Neeritterse bewoners is
- Voor iedereen toegankelijk is
- Een open, gezellige sfeer uitstraalt
- Een hygiënische locatie
- Waar opslag van materialen mogelijk is
- Waar inwoners in eigen beheer zowel overdag, als 's avonds, zowel op doordeweekse dagen als in het weekend terecht kunnen voor ontmoeting, ontplooiing van activiteiten, uitoefening van hobby, bewegen, afhankelijk van de activiteit al dan niet in verenigingsverband.
- Waar diverse activiteiten gelijktijdig kunnen plaatsvinden
- Waar jong en oud samen kunnen zijn
- Waar een veelvoud van verenigingen de structurele dragers zijn
- Waar incidentele activiteiten ook een plek kunnen hebben
- Waar 'samen' de belangrijkste waarde is, want alleen kunnen we het niet
- Waar nieuwe zaken een kans krijgen
- Waar dagopvang voor mensen die zorg nodig hebben een mogelijkheid biedt om in eigen dorp te blijven
- Waar bijvoorbeeld zorgpartijen of anderen een ruimte kunnen huren voor overleg, spreekuur etc.
- Waarbij de gemeente Leudal het dorpsoverleg, de verenigingen en de bewoners van Neeritter faciliteert op een pro-actieve en verbindende wijze. De gemeente Leudal erop toe ziet dat er verbinding in plaats van versnippering van initiatieven kan plaatsvinden. Initiatieven die zich melden bij de gemeente en passen binnen het concept van dorpshuis moeten door de gemeente daarin worden ondergebracht.

Al deze zaken beschouwend vragen we als Dorpsoverleg Itter Laeftj aan de gemeente Leudal om een startkapitaal beschikbaar te stellen voor een opdracht aan een bouwkundig specialist / architect om in het eerste kwartaal van 2020 een zogenaamde blokkenstudie te verrichten en te toetsen welke accommodatie / locatie het meest geschikt / toekomstbestendig (te maken) is als dorpshuis met de gevraagde ruimte(s) en functies.

Toetsing van accommodatie Zaal 't Törp, de huidige basisschool Sint Lambertus en een derde (nog nader te bepalen) locatie (nabij een andere accommodatie in de dorpskern) voor huisvesting en bundeling van bovengenoemde functies.

Het gaat dan over:

- Haalbaarheid van verwerving / (nieuw-/ver)bouw van de accommodatie
- Betaalbaarheid van verwerving van de accommodatie
- Betaalbaarheid van de aanpassing(en) van de accommodatie
- Eventuele benodigde ruimtelijke procedures
- Duurzaamheidsmaatregelen
- Berekening van achterstallige onderhoudskosten
- Berekening van de toekomstige onderhoudskosten
- Berekening van de (huidige en toekomstige) energielasten
- Mate van multifunctionaliteit

Dorpsoverleg Itter Laeftj vraagt naast een startkapitaal aan de gemeente een (proces)coördinator met een sterk verbindende rol, voldoende tijd en ruimte, die het voortouw neemt om samen met een werkgroep van Itter Laeftj de opdracht aan een bouwkundig specialist formuleert, het proces vormgeeft, voortgang bewaakt en toewerkt naar het einddoel: de realisering van een Dorpshuis voor Neeritter.

Daarnaast wil dorpsoverleg Itter Laeftj dat de gemeente garandeert dat lopende het haalbaarheidsonderzoek naar de voorgestelde locaties (de locatie Zaal 't Törp, de locatie van de huidige Basisschool Sint Lambertus en een aan te wijzen derde locatie) de locaties (in gemeentelijk bezit) gevrijwaard zijn / worden / blijven van eventuele andere plannen / ontwikkelingen en vraagt zij de gemeente om er op toe te zien dat er verbinding van initiatieven kan plaatsvinden in plaats van versnippering. Initiatieven (bijv. zorginitiatieven) die zich melden bij de gemeente en passen binnen het concept van dorpshuis moeten door de gemeente daarin worden ondergebracht.

Dorpsoverleg Itter Laeftj wordt **mede opdrachtgever** en zal parallel hieraan een **nadere verkenning doen van diverse beheersconstructies en financieringsmodellen**. Een van deze modellen is 'het Enschedes model'. We laten ons inspireren door een bezoek te brengen aan initiatieven voor een dorpshuis in de gemeente Peel en Maas en in Beegden ('t Leuke), gemeente Maasgouw.

Ook wordt gekeken welke ondersteuningsmogelijkheden voor financiering er zijn.

Verder verkennen we **mogelijkheden voor combinaties met zorg(activiteiten)**.

En voeren we **gesprekken met verenigingen / initiatieven** met als doel het hard maken van het commitment (eventueel via aanloop-/overgangperiode) om mee te doen in het nieuwe dorpshuis.

Twee leden van het Dagelijks bestuur van Dorpsoverleg Itter Laeftj zijn aanspreekpunt voor de werkgroep en voor de gemeente.

Kortom: op naar de volgende fase, via aanbidding van dit rapport aan wethouder Backus op 16 maart 2020.